T.C. DANIŞTAY İDARİ DAVA DAİRELERİ GENEL KURULU

E. 2013/4602 K. 2014/1220 T. 26.3.2014

• TERÖR OLAYLARI SONUCU ÖLÜM NEDENİYLE MANEVİ TAZMİNAT (Faiziyle Tahsili İstemi - İlgililerin İleri Sürdükleri Manevi Zarara Bağlı Tazminat Taleplerine İlişkin Uyuşmazlıklarda İdare Hukukunun Tazminata İlişkin İlke ve Kuralları Çerçevesinde 2577 S. Yasanın Öngördüğü Usullere Tabi Olarak Manevi Tazminat Ödenip Ödenmeyeceğine İlişkin Yargısal İncelemesinin Yapılması Gerektiği)

• MANEVİ TAZMİNAT (Terör Olayları Sonucu Ölüm Nedeniyle - Tazminat İstemine Konu Olan Terör Olayının Meydana Geliş Şekli ve Davacıların Sosyo-Ekonomik Durumu Dikkate Alındığında Mahkemece Manevi Tazminatın Davalı İdareye Başvuru Tarihinden İtibaren İşletilecek Yasal Faiziyle Birlikte Davacılara Ödenmesi Gerektiği)

• BOMBA PATLAMASI SONUCU ÖLÜM NEDENİYLE MANEVİ TAZMİNAT (Terör Olayları Sonucu Ölüm Nedeniyle - Tazminat İstemine Konu Olan Terör Olayının Meydana Geliş Şekli ve Davacıların Sosyo-Ekonomik Durumu Dikkate Alındığında Mahkemece Manevi Tazminatın Davalı İdareye Başvuru Tarihinden İtibaren İşletilecek Yasal Faiziyle Birlikte Davacılara Ödenmesi Gerektiği)

5233/m.12

2709/m.125

ÖZET : Dava; Ada Tesisleri yakınında bulunan çöp konteynerine konulan bombanın patlaması sonucu, davacıların yakınları … ve …'nun ölümü nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen manevi tazminatın yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle açılmıştır. Terör olayları nedeniyle meydana gelen ve sosyal risk ilkesi kapsamında bulunup 5233 sayılı Yasa uyarınca karşılanmayan ilgililerin ileri sürdükleri manevi zarara bağlı tazminat taleplerine ilişkin uyuşmazlıklarda, idare hukukunun tazminata ilişkin ilke ve kuralları çerçevesinde 2577 sayılı Yasanın öngördüğü usullere tabi olarak manevi tazminat ödenip ödenmeyeceğine ilişkin yargısal incelemesinin yapılması gerekmektedir. Dava konusu uyuşmazlıkta, tazminat istemine konu olan terör olayının meydana geliş şekli ve davacıların sosyo-ekonomik durumu dikkate alındığında, Mahkemece manevi tazminatın davalı idareye başvuru tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte davacılara ödenmesine hükmedilmesinde hukuki isabetsizlik görülmemiştir.

İstemin Özeti : İstanbul 7. İdare Mahkemesinin 27/06/2013 günlü, E:2013/1306, K:2013/1128 sayılı ısrar kararını davalı idare temyiz etmekte ve bozulmasını istemektedir.

Savunmanın Özeti : İdare mahkemesince verilen ısrar kararının usul ve hukuka uygun bulunduğu ve temyiz dilekçesinde öne sürülen nedenlerin, kararın bozulmasını

gerektirecek nitelikte olmadığı belirtilerek temyiz isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi Düşüncesi : Temyiz isteminin reddi ile Mahkeme kararının onanması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca dosya incelendi, gereği görüşüldü:

KARAR : Dava; 04/08/2005 tarihinde İstanbul İli, Pendik İlçesi, Batı Mahallesi'nde bulunan Ada Tesisleri yakınında bulunan çöp konteynerine konulan bombanın patlaması sonucu, davacıların yakınları … ve …'nun ölümü nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen toplam 200.000,00-TL manevi tazminatın yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle açılmıştır.

İstanbul 7. İdare Mahkemesi'nin 13/04/2012 günlü, E:2011/1978, K:2012/623 sayılı kararıyla; dava konusu patlama olayının oluşumu ve niteliği dikkate alındığında, anlık meydana gelen patlama olayı ile ilgili herhangi bir istihbari bilgiye sahip olmayan ve bu itibarla anılan olayı önleyecek mahiyette tedbir alması da mümkün bulunmayan davalı idarenin, genel güvenliğin sağlanmasına yönelik olarak yürütülen kamu hizmeti bakımından hizmetin işleyişini kusurlandıracak mahiyette bir kusurunun bulunmadığı, ancak, bomba patlaması olayının niteliği dikkate alındığında, olayın terör olayı olduğu konusunda çekişme ve tereddüt bulunmadığı, toplumun bütünlüğüne, toplumdaki güven ve huzur ortamına karşı gerçekleştirilen patlama olayı nedeniyle, salt toplumun bireyi olmaktan ötürü davacıların uğradığı zararların sosyal risk ilkesi uyarınca davalı idarece tazmin edilmesi gerektiği gerekçesiyle manevi tazminat isteminin kısmen kabulü ile toplam 20.000,00-TL manevi tazminatın yasal faiziyle birlikte davacılara ödenmesi, fazlaya ilişkin manevi tazminat isteminin reddine karar verilmiştir.

Anılan karar davalı idarenin temyiz istemi sonucunda Danıştay Onbeşinci Dairesinin 13/02/2013 günlü, E:2012/5882, K:2013/1154 sayılı kararıyla; davacılar murislerinin terör eylemi sonucunda yaşamını yitirdiği anlaşılmakla birlikte, olayda davalı idareye yüklenebilecek kusurlu ve kusursuz sorumluluk halleri bulunmadığından, uyuşmazlığın 5233 sayılı Kanun kapsamında çözümlenmesinin zorunlu olduğu, 5233 sayılı Kanun'un, terör eylemleri veya terörle mücadele kapsamında yürütülen faaliyetler sonucu uğranılan maddi zararların tazminini öngörmesine karşın, manevi zararların tazminini kapsamaması nedeniyle davanın reddine karar verilmesi gerekirken, genel hükümlere (sosyal risk ilkesine) göre davanın kısmen kabul edilmesinde hukuki isabet görülmediği gerekçesiyle karar bozulmuş ise de, İdare Mahkemesi bozma kararına uymayarak ilk kararında ısrar etmiştir.

Davalı idare, İstanbul 7. İdare Mahkemesinin 27/06/2013 günlü, E:2013/1306, K:2013/1128 sayılı ısrar kararını temyiz etmekte ve bozulmasını istemektedir.

Dosyanın incelenmesinden; 04/08/2005 tarihinde İslanbul Pendik İlçesinde, Ada Tesisleri yakınında bulunan çöp konteynırına terör eylemiyle konulan bombanın patlaması sonucu, davacılardan …'nun eşi ve kızı, …'nun annesi ve kızkardeşi, … ve …'nun hayatını kaybettiği, bu olay nedeniyle, İstanbul Valiliği tarafından, "5233 sayılı

Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun" kapsamında …'ya 11.295,00-TL, …'ya 18.825,00-TL maddi tazminatın ödendiği, davacılar tarafından, maddi tazminat dışında taraflarına ayrıca manevi tazminat ödenmesi gerektiği ileri sürülerek … için 100.000,00-TL, … için 100.000,00-TL manevi tazminata hükmedilmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu; 5. maddesinde, devletin temel amaç ve görevlerinin, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak olduğu; 125. maddesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu belirtildikten sonra, aynı maddenin son fıkrasında, idarenin eylem ve işlemlerinden doğan (maddi ve manevi) zararı ödemekle yükümlü olduğu hükme bağlanmıştır.

İdarenin hukuki sorumluluğu, kamusal faaliyetler sonucunda, idare ile bireyler arasında bireyler zararına bozulan ekonomik dengenin yeniden kurulmasını, idari etkinliklerden dolayı bireylerin uğradığı maddi zararlar yanında manevi zararların da idarece tazmin edilmesini sağlayan bir hukuksal kurumdur. Bu kurum, kamusal faaliyetler nedeniyle bireylerin malvarlığında ortaya çıkan eksilmelerin ya da çoğalma olanağından yoksunluğun giderilebilmesini, yine bu surette oluşan manevi zararların karşılanabilmesi için aranılan koşulları, uygulanması gereken kural ve ilkeleri içine almaktadır.

İdare, Anayasamızın 125. maddesinde de belirtildiği üzere, kural olarak yürüttüğü kamu hizmetiyle nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlü olup; idari eylem ve/veya işlemlerden doğan zararlar idare hukuku kuralları çerçevesinde, hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gereği tazmin edilmektedir. Bunun yanında, idarenin faaliyet alanıyla ilgili, önlemekle yükümlü olduğu halde önleyemediği bir takım zararları da nedensellik bağı aramadan tazmin etmesi gerekmektedir.

İdarenin kusura dayalı ya da kusursuz sorumluluğu yanında, Anayasanın öngördüğü sosyal hukuk devleti anlayışına uygun olarak ve bu temel üzerinden, kollektif sorumluluk anlayışı çerçevesinde bilimsel ve yargısal içtihatlar ile geliştirilen sosyal risk ilkesi, Anayasanın yukarıda öngördüğü amaçların gerçekleştirilmesine yöneliktir.

Esasen bilimsel ve yargısal içtihatlara dayalı olarak geliştirilmiş olsa da, Anayasanın 6. maddesinde öngörüldüğü üzere, hiç bir organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisini kullanamayacağına göre, sosyal risk ilkesi de tazminat hukukunun temel prensiplerine kaynak oluşturan Anayasa hükümlerine dayanılarak kabul edilmiştir. Daha açık bir şekilde vurgulamak gerekirse, terör olaylarından zarar gören bireylerin maddi ve manevi zararlarının idari yargı mercilerinin toplumsal risk ilkesi uyarınca tazminine ilişkin kararları, konuyu düzenleyen genel bir yasa olmadığından,

doğrudan Anayasanın öngördüğü ilkelere dayanmış; bu ilkeler Danıştay tarafından yorumlanarak ilkeye uygulanabilirlik kazandırılmıştır.

Sosyal risk ilkesi ile toplumun içinde bulunduğu koşullardan kaynaklanan, idarenin faaliyet alanında meydana gelmekle birlikte, yürütülen kamu hizmetinin doğrudan sonucu olmayan, toplumsal nitelikli riskin gerçekleşmesi sonucu oluşan, salt toplumun bireyi olunması nedeniyle uğranılan özel ve olağandışı zararların da topluma pay edilerek giderilmesi amaçlanmıştır. Genel bir ifade ile "terör olayları" olarak nitelenen eylemlerin, Devlete yönelik olduğu, Anayasal düzeni yıkmayı amaçladığı, bu tür olaylarda zarar gören kişi ve kuruluşlara karşı kişisel husumetten kaynaklanmadığı bilinmekte ve gözlenmektedir. Sözü edilen olaylar nedeniyle zarara uğrayan kişiler, kendi kusur ve eylemleri sonucu değil, toplumun bir bireyi olmaları nedeniyle zarar görmektedirler. Belirtilen şekilde ortaya çıkan zararların ise, özel ve olağandışı nitelikleri dikkate alınıp, terör olaylarını önlemekle yükümlü olduğu halde önleyemeyen idarece, yukarıda açıklanan sosyal risk ilkesine göre, topluma pay edilmesi suretiyle tazmini hakkaniyet gereği olup, sosyal devlet ilkesine de uygun düşecektir.

Öte yandan, terör eylemleri mağdurlarına tazminat ödenmesi amacıyla, Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının, Adalet ve İçişlerine ilişkin 24. başlığının “Yargının İşlevselliği ve Kapasitesinin Arttırılması Suretiyle Etkin Bir Yargı Sisteminin Tesis Edilmesi” alt başlığında “Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun Tasarısı”nın 2004 yılında çıkartılacağının taahhüt edilmiş olması ve Akdıvar - Türkiye davasındaki durumun sıkça yaşanması üzerine gerek Devletin itibarının zedelenmesi, gerek yüklü miktarlarda tazminata mahkûm olunması, gerekse gerçekten mağdur olan bireylerin zararlarının sulh yoluyla ödenebilmesi amacıyla 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkındaki Kanun 27/07/2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kanun'un yürürlüğe girmesinin ardından AİHM nezdinde açılan davalarda hükümetin yaptığı itirazlar yerinde görülmüş ve 5233 sayılı Kanun'un etkin bir başvuru yolu olduğu belirtilmiştir.

Anılan Kanun'un gerekçesinde, "Devletin anayasal düzenini yıkmayı amaçlayan terör eylemlerine hedef olan kişiler kendi kusur ve fiilleri sonucu değil, toplumun bir bireyi olarak zarar görmektedirler. ... Ortaya çıkan bu zararın paylaştırılması, toplumun diğer kesimleri ile zarara uğramış kişiler arasında fedakârlığın denkleştirilmesi, hakkaniyet ve sosyal hukuk devleti ilkelerinin bir gereğidir. ... İdarenin önlemekle yükümlü olduğu halde önleyemediği bu zararların, nedensellik bağı ve kusur koşulu aranmadan karşılanmasını kabul eden objektif sorumluluk anlayışına dayalı sosyal risk adı verilen bu ilke, bilimsel ve yargısal içtihatlarla da kabul edilmiştir. ... Bu çerçevede.... terör eylemleri veya terörle mücadele kapsamında yürütülen faaliyetler nedeniyle zarar gören kişilerin maddi zararlarının, idarece en kısa süre içinde ve sulh yoluyla karşılanması .... amacıyla bu Tasarı hazırlanmıştır." denilmekle birlikte, komisyonlarda tartışılan manevi zararlara ilişkin olarak yasada olumlu ya da olumsuz her hangi bir ibare yer almamaktadır.

Yine konuya ilişkin yasama çalışmalarından anlaşıldığı üzere, sözü edilen yasanın temel amaçlarından biri de yargı dışı bir yöntem geliştirerek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne bu konuda yapılan başvuruları sona erdirip, bireyler aleyhine oluşan dengenin iç hukukta geliştirilen usullerle yeniden kurulmasını sağlamaktır. Bu

çerçevede, hali hazırda terör olayları nedeniyle uğranılan manevi zararların Anayasaya dayalı olarak sosyal risk ilkesi uyarınca tazmini olanaklı iken, yasama organınca, özellikle yaşam hakkı başta olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasına yol açar nitelikte ve manevi tazminat ödenmesini engellemek amacına yönelik böyle bir yasanın yürürlüğe konulduğu söylenemez.

Terör eylemleri sonucu oluşan olaylar incelendiğinde, bir taraftan yakılan ev, ulaşılamayan arazi ve tarım gelirleri, telef olan hayvanlar ve gelirleri, yakıp yıkılan ev eşyaları, mağdurların sakatlıkları ya da yakınlarının ölmesi, vb. gibi maddi zararların meydana geldiği görülmekle birlikte, esasen terör eylemlerine bizzat şahit olan vatandaşların hayatları boyunca çektikleri ve çekecekleri üzüntü, acı, elem ve psikolojik buhran, vb. gibi manevi zararların daha büyük sıkıntılara yol açacağı hususu yadsınamaz bir gerçektir. Dolayısıyla, idare hukuku kuralları çerçevesinde Anayasaya dayalı olarak geliştirilen bir ilke uyarınca manevi zararların karşılanma olanağının içeriği itibariyle engelleyici bir hüküm taşımayan yasa ile ortadan kaldırıldığından bahsedilmesi olanaksızdır.

Kaldı ki, manevi tazminat, patrimuanda meydana gelen bir eksilmeyi karşılamaya yönelik bir tazmin aracı değil, tatmin aracıdır. Başka türlü giderim yollarının bulunmayışı veya yetersiz kalışı, manevi tazminatın parasal olarak belirlenmesini zorunlu hale getirmektedir. Olay nedeniyle duyulan elem ve ızdırabı kısmen de olsa hafifletmeyi amaçlar. Belirtilen niteliği gereği manevi tazminatın zenginleşmeye yol açmayacak şekilde belirlenmesi gerekmekte ise de, tam yargı davalarının niteliği gereği takdir edilecek miktarın aynı zamanda duyulan elem ve ızdırabı giderecek bir oranda olması gerekmektedir. İşte bu niteliğinden dolayı sorumluluk hukukunun genel çerçevesinde manevi tazminatın miktarı her bir olay ve birey yönünden yargı yerlerince farklı şekilde değerlendirileceğinden, manevi tazminat miktarının idare organlarınca takdir edilmesini sağlayacak şekilde yasayla belirlenmesi de müessesenin niteliği ile bağdaşmayacağından, yasa koyucunun bunu yasada açıkça öngörmesini beklemek de gerçekçi değildir.

Bununla birlikte Elazığ İdare Mahkemesi tarafından, 5233 sayılı Yasanın, terör veya terörle mücadeleden dolayı zarara uğrayanların manevi zararları dışında yalnızca maddi zararlarının tazminine ilişkin hükümlerinin Anayasanın 2., 5., 11., 36., 90. ve 125. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesine yapılan başvuru üzerine Mahkemece verilen 25.06.2009 günlü, E:2006/79, K:2009/97 sayılı kararın manevi zararlara ilişkin bölümünde, "....5233 sayılı Yasa, terör eylemleri veya terörle mücadele kapsamında yürütülen faaliyetler nedeniyle zarar gören kişilerin maddi zararlarının özellikle yargı yoluna gitmelerine gerek kalmadan, idarece en kısa süre içinde ve sulh yoluyla karşılanması amacıyla hazırlanmış bir yasadır. Yasa bu yönüyle zarara uğrayan vatandaş ile devlet arasındaki uyuşmazlıkta yargı yoluna gidilmeden alternatif bir çözüm yöntemi getirmiştir. Yasakoyucu bu amaca uygun olarak yargılama hukuku kurallarından farklı hükümler öngörerek buna ilişkin esasları Yasa'da ayrıntılı olarak kurala bağlamıştır.

5233 sayılı Yasa, idarenin eylem ve işleminin sonucu olmayan ve herhangi bir idari işlem veya eylemle doğrudan nedensellik bağı da bulunmayan, ancak terör ve terörle mücadele sırasında meydana gelen zararların da tazmini yolunu açan, bu anlamda idarenin kusursuz sorumluluk alanını genişleten bir yasadır. Bu Yasa idarenin kusursuz sorumluluk alanını genişletmekle birlikte, aynı zamanda terör ve terörle

mücadele sırasında meydana gelen zararlardan sadece “maddi” olan kısmının sulh yoluyla tazminine ilişkin esas ve usulleri belirlemektedir. Yasa'da bu zararlardan “manevi” olan kısmın idareden talep edilemeyeceğine ilişkin bir hükme yer verilmediği gibi, 12. maddede “sulh yoluyla çözülemeyen uyuşmazlıklarda ilgililerin yargı yoluna başvurma hakları saklıdır” denilerek Anayasa'nın 125. maddesinin birinci fıkrasına paralel bir düzenlemeye yer verilmiştir. Bu nedenle itiraz konusu ibare, idarenin sorumluluk alanını daraltan veya idari işlem veya eylemlere karşı yargı yolunu kapatan bir hüküm içermemektedir...." gerekçelerine yer verilmiştir.

Anılan Anayasa Mahkemesi kararında da belirtildiği üzere, 5233 sayılı Yasa, idarenin terör olaylarına dayalı kusursuz sorumluluk alanını genişleten, oluşan zararların yargı yoluna başvurmadan sulh yoluyla ödenmesine öngören, bu yönüyle uyuşmazlığın sadece maddi zararlara ilişkin kısmının yargı dışı alternatif bir yöntemle giderilmesini sağlayan, ancak manevi zararların karşılanmasını da engellemeyen nitelikte bir yasadır.

Nitekim, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 18888/02 nolu başvuruya konu 12/01/2006 günlü Aydın İçyer - Türkiye kararının 81. paragrafında, 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Kaynaklanan Zararların Karşılanması Hakkında Kanunla ilgili olarak “Tazminat Kanun'unda yalnız maddi zararlar için tazminat talep etme olanağının bulunduğu doğru olsa da Kanun'un 12. maddesinin idari mahkemelerde manevi zarar için tazminat talep etme olanağı verdiği görülmektedir.” ifadesine yer verilmiştir.

Diğer taraftan, terör olayları nedeniyle zarar gören bireylerin, 5233 sayılı Yasa uyarınca maddi zararlarının karşılanmasına yönelik olarak sulhname imzalamış olması, meydana gelen manevi zararların tazmini istemiyle dava açmalarına engel teşkil etmemektedir.

Bu durumda, terör olayları nedeniyle meydana gelen ve sosyal risk ilkesi kapsamında bulunup 5233 sayılı Yasa uyarınca karşılanmayan ilgililerin ileri sürdükleri manevi zarara bağlı tazminat taleplerine ilişkin uyuşmazlıklarda, idare hukukunun tazminata ilişkin ilke ve kuralları çerçevesinde 2577 sayılı Yasanın öngördüğü usullere tabi olarak manevi tazminat ödenip ödenmeyeceğine ilişkin yargısal incelemesinin yapılması gerekmektedir.

Dava konusu uyuşmazlıkta, tazminat istemine konu olan terör olayının meydana geliş şekli ve davacıların sosyo-ekonomik durumu dikkate alındığında, Mahkemece toplam 20.000,00 TL manevi tazminatın davalı idareye başvuru tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte davacılara ödenmesine hükmedilmesinde hukuki isabetsizlik görülmemiştir.

SONUÇ : Açıklanan nedenlerle, davalı idarenin temyiz isteminin reddine, İstanbul 7. İdare Mahkemesinin 27/06/2013 günlü, E:2013/1306, K:2013/1128 sayılı ısrar kararının onanmasına, dosyanın anılan İdare Mahkemesine gönderilmesine, kararın tebliğ tarihini izleyen 15 (onbeş) gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 26.03.2014 gününde oybirliği ile karar verildi.

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR

KORAY ERDOĞAN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : **2013/1989**
Karar Tarihi : **10/3/2016**

Başkan : Burhan ÜSTÜN
Üyeler : Hicabi DURSUN
Erdal TERCAN
Kadir ÖZKAYA
Rıdvan GÜLEÇ
Raportör : Bahadır YALÇINÖZ
Başvurucu : Koray ERDOĞAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, polis kadrosuna yeniden atamanın yapılması talebinin reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada ilk derece mahkemesinin işlem gerekçesinden farklı bir gerekçeyle davayı reddetmesi ve kanun yolu aşamasında ileri sürülen itirazın karşılanmaması nedenleriyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 7/3/2013 tarihinde Trabzon Bölge İdare Mahkemesi vasıtasıyla yapılmıştır. Başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde başvurunun Komisyona sunulmasına engel teşkil edecek bir eksikliğinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. Birinci Bölüm Üçüncü Komisyonunca 30/10/2015 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

4. Bölüm Başkanı tarafından 27/11/2015 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü 23/12/2015 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuştur.

6. Bakanlık tarafından Anayasa Mahkemesine sunulan görüş 4/1/2016 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu, Trabzon Emniyet Müdürlüğünde polis memuru olarak görev yapmakta iken rahatsızlığı nedeniyle Trabzon Numune Hastanesine sevk edilmiş; anılan Hastane tarafından başvurucuya *atipik depresyon+anxiete bozukluğu* teşhisi konmuştur.

9. Başvurucunun durumu Emekli Sandığı Genel Müdürlüğünce incelenmiş, malul olmadığı tespitinin yapılmasının ardından sağlık durumu nedeniyle başvurucu, Bakanlığın 27/12/2002 tarihli onayı ile genel idari hizmetler sınıfında memur kadrosuna atanmıştır.

10. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün 18/12/2002 tarihli yazısıyla, başvurucunun teşkilatlarına naklen atanma talebinde bulunduğunun bildirildiği ve atanmasında sakınca yok ise muvafakatleriyle birlikte hakkında yapılmış olan adli ve idari kovuşturma olup olmadığının bildirilmesi istenmiş ve başvurucuya muvafakat verilmesi üzerine başvurucu Artvin Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne atletizm antrenörü olarak atanmıştır.

11. Başvurucunun yeniden polis kadrosuna atamasının yapılmasına ilişkin talebi, polis memuru ihtiyacının polis meslek yüksekokulları ile polis meslek eğitim merkezi müdürlüklerinden mezun olacak aday polis memurları arasından karşılandığı ve başvurucunun hizmetine ihtiyaç duyulmadığı gerekçesiyle İçişleri Bakanlığının 28/11/2007 tarihli işlemi ile reddedilmiştir.

12. Başvurucu tarafından söz konusu işlemin iptali istemiyle açılan davada Rize İdare Mahkemesi 14/11/2008 tarihli ve E.2008/141, K.2008/822 sayılı kararıyla davanın reddine karar vermiştir. Karar gerekçesi şöyledir:

> *"...Dava dosyasının incelenmesinden, davacının Trabzon Polis Okulu'nda öğrenimini tamamladıktan sonra polis adayı olarak 15/07/1997 tarihinde Trabzon Polis Okulunda göreve başladığı, bir süre anılan okulda, bir süre de Trabzon Emniyet Müdürlüğü Çarşı Polis Karakolu'nda çalıştıktan sonra 27/12/2002 tarihli onayla genel idari hizmetler sınıfında görevlendirildiği, ardından Artvin Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'ne memur olarak atanma isteğinin İçişleri Bakanlığı'nca 03/11/2004 tarih ve 17539 sayılı onayla kabulü sonucu 07/12/2004 tarihinde Emniyet Teşkilatından ilişiğinin kesildiği, daha sonra davacının 26/11/2007 tarihli dilekçesiyle tekrar polis memurluğuna atanma isteminde bulunduğu, bu istemin 28/11/2007 tarih ve 194007 sayılı dava konusu işlemle reddedilmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.*
>
> *Davalı idare her ne kadar dava konusu işlemle davacının talebini, emniyet teşkilatının polis memuru ihtiyacının sınırlı sayıdaki kadrolarının polis okullarından mezun olacaklara tahsis edilerek kullanılacağı gerekçesiyle reddetmişse de bu gerekçe yeterli olmayıp, davacının bu yöndeki başvurusunun, takdir yetkisi çerçevesinde, ilgilinin polis memurluğu için gerekli şartları kaybedip kaybetmediği, ihtiyaç, kadro durumu, kurumda çalıştığı döneme ilişkin hizmetleri (takdir, teşekkür, taltif vb.) hizmet süresi, sicilleri yönünden incelenerek hizmet gerekleri ile kamu yararı çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir.*
>
> *Somut olayda davalı idarenin savunmasında, davacının polis memuru olarak görev yaptığı dönemde geçirdiği rahatsızlık nedeniyle malülen emeklilik talebinde bulunduğunu ancak emekli sandığınca malülen emekliliğinin kabul edilmemesi üzerine polis memurluğundan alınarak genel idari hizmetler sınıfında görevlendirildiğini bu haliyle sağlık yönünden zaten*

polis olma şartlarını kaybettiğini iddia etmesi ve davacının da davalı idareye yaptığı başvuru dilekçesinde bu durumu doğrular mahiyette sağlık sorunları nedeniyle polis memuru kadrosundan genel idari hizmetler sınıfına geçtiğini belirtmesi karşısında davacının polis memuru olarak görev yapmasına engel bir sağlık probleminin bulunduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Bu durumda emniyet teşkilatının yürüttüğü hizmetlerin özelliği de dikkate alındığında sağlık sorunu bulunan ve bu sorunu nedeniyle aktif polislik görevinden alınarak genel idari hizmetler sınıfına geçirilen davacının, kurumlar arası geçiş yapıp bir müddet çalıştıktan sonra yeniden polis memurluğuna geçirilmesi isteminin reddine ilişkin dava konusu işlemde kamu yararı ile hizmet gerekleri açısından hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmamaktadır."

13. Başvurucunun bu karar üzerine Trabzon Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesinden aldığı 16/12/2008 tarihli ve 11709 sayılı sağlık kurulu raporunda *"Polis Memuru olur. Oy birliği ile alınmış sağlık kurulu kararıdır."* şeklinde karar verilmiştir.

14. Başvurucu; İlk Derece Mahkemesi kararına yapılan temyiz başvurusunda, işlemde yer almayan bir gerekçeyle davanın reddedildiğini, sağlığının polis memuru olmaya engel olmadığını ve buna ilişkin sağlık kurulu raporu aldığını ileri sürmüştür.

15. Danıştay Beşinci Dairesi, başvurucunun iddiaları hakkında bir değerlendirme yapmaksızın 22/3/2011 tarihli ve E.2009/1132, K.2011/1528 sayılı kararıyla temyiz talebini reddederek kararı onamıştır.

16. Başvurucu, karar düzeltme talebinde de aynı iddiaları ileri sürmüş; Danıştay Beşinci Dairesi yine iddialar hakkında bir değerlendirme yapmadan 6/12/2012 tarihli ve E.2011/8786, K.2012/8458 sayılı kararıyla düzeltme talebini reddetmiştir.

17. Karar, başvurucuya 11/2/2013 tarihlinde tebliğ edilmiştir.

18. Başvurucu 7/3/2013 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

B. İlgili Hukuk

19. 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 74. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Memurların bu Kanuna tabi kurumlar arasında, kurumların muvafakatı ile kazanılmış hak dereceleri üzerinden veya 68 inci maddedeki esaslar çerçevesinde derece yükselmesi suretiyle, bulundukları sınıftan veya öğrenim durumları itibariyle girebilecekleri sınıftan, bir kadroya nakilleri mümkündür. Kazanılmış hak derecelerinin altındaki derecelere atanabilmeleri için ise atanacakları kadro derecesi ile kazanılmış hak dereceleri arasındaki farkın 3 dereceden çok olmaması ve memurların isteği de şarttır."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

20. Mahkemenin 10/3/2016 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

21. Başvurucu; polis memuru olarak göreve dönmek için yaptığı başvurunun idarece reddedildiğini, bu işleme karşı açtığı davada İlk Derece Mahkemesinin davalı idarenin ret gerekçesinde yer almayan bir nedeni gerekçe gösterdiğini, malulen emekli olma yönünde talebi olmadığı ve sağlık yönünden de polislik mesleğini yapmaya engel bir durumu bulunmadığı hâlde böyle bir talep varmış

gibi gerekçenin oluşturulduğunu, bu hususları Danıştay aşamasında ileri sürmesine rağmen iddialarının ve sunulan sağlık raporunun dikkate alınmayarak temyiz ve karar düzeltme taleplerinin de reddedildiğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş; ihlalin tespiti ile görevine iadesinin sağlanması ve uğradığı 115.000 TL maddi zararının ödenmesine karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

B. Değerlendirme

22. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun iddialarının adil yargılanma hakkı kapsamında çelişmeli yargılama ilkesinin ihlal edildiği iddiası çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

23. Başvurucunun iddiası açıkça dayanaktan yoksun olmayıp başka bir kabul edilemezlik nedeni de bulunmadığından başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

24. Başvurucu, polis memurluğuna dönme talebinin reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle açtığı davada İlk Derece Mahkemesinin işlem gerekçesinde olmayan farklı bir gerekçeyle davayı reddettiğini, kanun yolu aşamasında sunduğu sağlık kurulu raporunda polis memuru olabileceğinin belirtildiğini, temyiz ve karar düzeltme dilekçelerinde bu yönde itirazlarda bulunduğunu ancak Danıştay Beşinci Dairesinin bu durum hakkında bir değerlendirme yapmaksızın başvurularını reddettiğini ileri sürmüştür.

25. Bakanlık görüş yazısında; İlk Derece Mahkemesinin sebep ikamesi yaparak dava hakkında karar vermesinin çelişmeli yargılama ilkesi çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği, bu ilkenin kural olarak bir hukuk ya da ceza davasında tüm taraflara, gösterilen kanıtlar ve sunulan görüşler hakkında bilgi sahibi olma ve bunlarla ilgili görüş bildirebilme imkânı verdiği; yine ilkenin -taraflarca sunulmuş delil ve görüşler yanında- bağımsız bir yargıç, hükümet temsilcisi, idare yahut alınan kararı veren mahkeme tarafından sunulmuş delil ve görüşler için de geçerli olduğu, mahkeme tarafından resen ortaya konan gerekçe ile ilgili olarak başvuranların cevap hakkını kullanmalarına müsaade edilip edilmediğinin yargılamanın bütünü dikkate alınarak irdelenmesi suretiyle başvurunun incelenmesi gerektiği belirtilmiştir.

26. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı cevap vermemiştir.

27. Anayasa'nın *"Hak arama hürriyeti"* kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

> *"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."*

28. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) *"Adil yargılanma hakkı"* kenar başlıklı 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

> *"Herkes medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, kanunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini isteme hakkına sahiptir..."*

29. Yargılama sırasında tanık dinletme hakkı da dâhil olmak üzere delillerin ibrazı ve değerlendirilmesi, adil yargılanma hakkının unsurlarından biri olarak kabul edilen silahların eşitliği ilkesi kapsamında kabul edilmekte olup bu hak ve gerekçeli karar hakkı da -makul sürede yargılanma hakkı gibi- adil yargılanma hakkının somut görünümleridir. Anayasa Mahkemesi de Anayasa'nın 36. maddesi kapsamında inceleme yaptığı birçok kararında, ilgili hükmü Sözleşme'nin 6. maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihadı ışığında yorumlamak suretiyle gerek Sözleşme'nin lafzi içeriğinde yer alan gerek AİHM içtihadıyla adil yargılanma hakkının kapsamına dâhil edilen gerekçeli karar hakkı, silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri gibi ilke ve haklara Anayasa'nın 36. maddesi kapsamında yer vermektedir (*Güher Ergun ve diğerleri,* B. No: 2012/13, 2/7/2013, § 38).

30. Adil yargılanma hakkının unsurlarından biri silahların eşitliği ilkesidir. Silahların eşitliği ilkesi, davanın taraflarının usule ilişkin haklar bakımından aynı koşullara tabi tutulması ve taraflardan birinin diğerine göre daha zayıf bir duruma düşürülmeksizin iddia ve savunmalarını makul bir şekilde mahkeme önünde dile getirme fırsatına sahip olması anlamına gelmektedir (*Yaşasın Aslan,* B. No: 2013/1134, 16/5/2013, § 32). Kural olarak başvurucular, davanın karşı tarafına tanınan bir avantajın kendisine zarar vermiş olduğunu veya bu durumdan olumsuz etkilendiğini ispat etmek zorunda değildir. Taraflardan birine tanınan diğerine tanınmayan avantajın fiilen olumsuz bir sonuç doğurduğuna dair delil bulunmasa da silahların eşitliği ilkesi ihlal edilmiş sayılır (*Zagorodnikov/Rusya,* B. No: 66941/01, 7/6/2007, § 30).

31. AİHM içtihatlarına göre silahların eşitliği ilkesinin arka planında, tarafların adaletin işleyişine olan güvenlerinin korunması bulunmaktadır. Bu ise ancak diğer güvencelerle birlikte tarafların dosyadaki tüm bilgi ve belgelerle ilgili görüş bildirme fırsatına sahip olduklarından emin olabilmeleri hâlinde sağlanabilir (*Nideröst-Huber/İsviçre,* B. No: 18990/91, 18/2/1997, § 29).

32. Silahların eşitliği ilkesinin tamamlayıcısı olan çelişmeli yargılanma hakkı; kural olarak bir hukuk ya da ceza davasında tüm taraflara, gösterilen kanıtlar ve sunulan görüşler hakkında bilgi sahibi olma ve bunlarla ilgili görüş bildirebilme imkânı vermektedir (Benzer yöndeki AİHM kararları için bkz. *J.J./Hollanda,* B. No: 9/1997/793/994, 27/3/1998, § 43; *Vermeulen/Belçika,* B. No: 19075/91, 20/2/1996, § 33; *Faik Gümüş,* B. No: 2012/603, 20/2/2014, § 47).

33. Adil yargılanma hakkının unsurlarından olan çelişmeli yargılama ilkesi, taraflara dava malzemesi hakkında bilgi sahibi olma ve yorum yapma hakkının tanınmasını ve bu nedenle tarafların yargılamanın bütününe aktif olarak katılmasını gerektirmektedir. Bu anlamda mahkemece tarafların dinlenilmemesi, taraflara delillere karşı çıkma imkânı verilmemesi, yargılama faaliyetinin hakkaniyete aykırı hâle gelmesine neden olabilecektir (Benzer yöndeki AİHM kararları için bkz. *Ruiz-Mateos/İspanya,* B. No: 12952/87, 23/6/1993, § 63; *Feldbrugge/Hollanda,* B. No: 8562/79, 29/05/1986, § 44). Yukarıda da belirtildiği üzere çelişmeli yargılama ilkesi, silahların eşitliği ilkesi ile yakından ilişkili olup bu iki ilke birbirini tamamlar niteliktedir. Zira çelişmeli yargılama ilkesinin ihlal edilmesi durumunda davasını savunabilmesi açısından taraflar arasındaki denge bozulacaktır. Çelişmeli yargılamanın medeni haklara ilişkin davalarda da kabul ediliyor olması, medeni bir hakka ilişkin yargılamada da tarafların duruşmada hazır bulunmalarını, daha genel bir ifade ile yargılamanın bütününe aktif olarak katılmalarını ifade etmektedir (*Abdullah Özen,* B. No: 2013/4424, 6/3/2014, § 21).

34. Çelişmeli yargılama ilkesi; taraflarca sunulmuş delil ve görüşler yanında, bağımsız bir yargıç, bir hükümet temsilcisi, bir idare yahut alınan kararı veren mahkeme tarafından sunulmuş delil ve görüşler için de geçerlidir (*Kök /Türkiye*, B. No: 1855/02, 19/10/2006).

35. AİHM'e göre bizzat yargıç, bilhassa bir temyiz talebini reddettiğinde veya resen kabul edilmiş bir gerekçeye istinaden bir uyuşmazlık hakkında hükme vardığında da bu ilkeye riayet etmelidir (*Kök /Türkiye*)

36. Başvuru konusu olayda başvurucunun, yeniden polis memuru olarak atamasının yapılmasına ilişkin talebi; hizmetine ihtiyaç duyulmadığı ve polis memuru ihtiyacının polis meslek yüksekokulları ile polis meslek eğitim merkezi müdürlüklerinden mezun olacak aday polis memurlarından karşılandığı gerekçesiyle reddedilmiş; İlk Derece Mahkemesi ise anılan gerekçenin yeterli olmadığını kararında belirttikten sonra işlem gerekçesinde olmayan bir sebebe dayanarak daha önce tartışılmayan bir husus olan başvurucunun sağlık durumunu incelemeye almış ve neticede başvurucunun sağlık durumunun aktif polislik mesleğini yapmaya engel olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir.

37. Başvurucu, bu kararın ardından polis memuru olabileceğine ilişkin sağlık kurulu raporu alarak kararı temyiz etmiş ve temyiz dilekçesinde, İlk Derece Mahkemesi kararına gerekçe olan sağlık durumu hakkında belge ve görüşlerini sunarak kararda yapılan sebep ikamesinin hukuka aykırı olduğuna ilişkin itarazlarını ileri sürmüş; Danıştay Beşinci Dairesi ise İlk Derece Mahkemesi kararına atıf yapmak suretiyle temyiz talebini reddetmiştir. Başvurucu tarafından aynı gerekçelerle yapılan karar düzeltme talebi de Daire tarafından reddedilmiştir.

38. Açılan bir davada idarece ileri sürülmemiş ancak idari yargı yerince dosyanın incelenmesi sonucu başka bir neden saptanmış ve idarece ileri sürülen nedenin hukuken geçerli olmadığı belirlenmiş ise idarenin ileri sürdüğü nedenin bir yana bırakılarak dosyadan saptanan nedene göre uyuşmazlığın çözümlenebilmesine idare hukukunda *"sebep ikamesi"* adı verildiği bilinen bir olgudur. Dosyadan saptanan bu nedenin dava konusu işlemin tesisini haklı kılacak nitelikte olması durumunda davanın reddine karar verilebilecektir (Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 18/6/2009 tarihli, E.2009/189 sayılı kararı).

39. AİHM, *Andret ve diğerleri/Fransa* (B. No: 1956/02, 25/5/2004) başvurusunda üst mahkemenin taraflara gerekçe ikamesi yapacağını bildirdiğini ve başvuranların da buna cevap verebildiklerini tespit ederek çelişmeli yargılama ilkesi yönünden başvurunun kabul edilmezliğine karar vermiştir.

40. İdari yargı yerlerince sebep ikamesi yapılması durumunda çelişmeli yargılama ilkesi çerçevesinde yeni durumun taraflara bildirmek suretiyle görüş ve itirazların alınarak yeterli tartışma olanağının tanınması yahut ilk derece mahkemesince karar aşamasında sebep ikamesi yapılmış ise karara karşı taraflara etkili ve sonuç alabilecek kanun yollarına başvuru yapma imkânı verilerek yeni sebebe ilişkin yeterli itirazların sunulmasının sağlanması ve bu yeni sebebe karşı tarafların ileri sürdüğü uyuşmazlığın sonucuna etkili iddiaların temyiz mercince değerlendirilmesi durumunda çelişmeli yargılama ilkesinin gerekleri yerine getirilebilecektir.

41. Somut olayda İlk Derece Mahkemesi, dava konusu edilen işlemde belirtilen gerekçede ve uyuşmazlığın çözümü için tarafların ileri sürdüğü iddia ve savunmalarda yer alan hususlar arasında bulunmayan başvurucunun sağlık durumu yönünden bir inceleme yaparak sonuca ulaşmış olup, bu yönde bir inceleme yapacağını

daha öncesinden taraflara bildirmeyerek tarafların görüş ve iddialarını almamıştır. Başvurucu, temyiz ve karar düzeltme taleplerinde Trabzon Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesinden aldığı 16/12/2008 tarihli ve 11709 sayılı *"Polis Memuru olur. Oy birliği ile alınmış sağlık kurulu kararıdır."* şeklindeki sağlık kurulu raporunu sunmuş ve sağlık durumunun polis memuru olmaya elverişli olduğunu ileri sürmüş olmasına karşın Danıştay Beşinci Dairesince bu iddia hakkında bir değerlendirme yapılmaksızın kanun yolu incelemeleri reddedilmiştir.

42. Bu durumda, İlk Derece Mahkemesince sağlık durumu nedeniyle polis memuru olamayacağı gerekçesiyle reddedilen davaya ilişkin olarak temyiz ve karar düzeltme taleplerinde başvurucu tarafından dayanak sağlık kurulu raporu sunmak suretiyle sağlık durumunun polis memuru olmaya elverişli olduğuna dair ileri sürülen iddianın ciddi olduğu ve daha öncesinde bu durumun tartışmaya açılmadığı halde kanun yolu aşamasında Danıştay Beşinci Dairesince bu konuda ayrı bir değerlendirmede bulunulmamıştır.

43. Sonuç olarak, İlk Derece Mahkemesi kararında yapılan sebep ikamesine yönelik başvurucunun etkili ve sonuç almaya yönelik itirazlarını temyiz ve karar düzeltme aşamalarında sunmasına karşın, bu konu hakkında bir değerlendirme yapmaksızın kanun yolu incelemelerinin reddedilmesi nedeniyle başvuruya konu olayda çelişmeli yargılama ilkesinin ihlal edildiği anlaşılmaktadır.

44. Açıklanan nedenlerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında çelişmeli yargılama ilkesinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

45. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

> *"(1) Esas inceleme sonunda, başvurucunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir. ...*
>
> *(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."*

46. Başvurucu ihlalin tespiti ile görevine iadesinin sağlanması ve uğradığı 115.000 TL maddi zararının ödenmesine karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

47. Başvuru konusu olayda adil yargılanma hakkının güvencelerinden olan çelişmeli yargılama ilkesinin ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

48. Çelişmeli yargılama ilkesinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunduğundan kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Rize İdare Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

49. Başvurucu tarafından uğradığı zararların tazmini talebinde bulunulmuş olup mevcut başvuruda Anayasa'nın 36. maddesinin ihlal edildiği tespit edilmiş ve yeniden yargılama yapılmasına karar verilmiş olduğundan, bu aşamada tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

50. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 198,35 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Çelişmeli yargılama ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında çelişmeli yargılanma ilkesinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin adil yargılanma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Rize İdare Mahkemesine GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 198,35 TL harçtan oluşan yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE

10/3/2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Üye	Üye
Burhan ÜSTÜN	Hicabi DURSUN	Erdal TERCAN

Üye	Üye
Kadir ÖZKAYA	Rıdvan GÜLEÇ